

Forebygging av mobbing

Et samarbeid på tvers av kommunegrensener

Fem kommuner i Vest-Agder står bak planen *Jeg trives*, en plan for trivsel og inkludering i barnehagen for å forebygge mobbing og krenkende atferd.

Tekst: Mette B. Cyvin og Julie K. Nilsen
Foto: Susan Chiang

Planarbeidet bygger på metoden kapasitetsbygging (1) som handler om systematisk kompetanseutvikling av fagpersoner i barnehagene. Barnehager og skoler trenger erfaringsdeling på tvers av kommunegrensener, distrikter og regioner for å lykkes med helhetlig utviklingsarbeid i oppvekstsektoren. Suksess oppnås først når utviklingsarbeidet er forankret i barnehage-, skole-, distrikts- og regjeringsstrategier samt at disse henger sammen.

Forebyggende arbeid gjennom trivsel

Jeg trives fokuserer på forebyggende arbeid ved å skape trivsel, mestring og et godt miljø for både voksne og barn. Trivsel og inkludering av alle barn gir dårlige vekst-

vilkår for mobbing, krenkelser og ute-stengelse. Samtidig legger planen vekt på observante voksne som kan oppdage tegn til mobbing tidlig. Mye forskning er gjort på mobbing i skolen, langt mindre i barnehagen. Forskningsprosjektet fra Agder «Hele barnet, hele løpet; Mobbing i barnehagen» (2) viser at mobbing og krenkelser kan starte tidlig i et barns liv, og at de voksnes rolle er viktig for å ivareta alle barns behov for en trygg hverdag.

En autoritativ voksenrolle

En autoritativ voksenrolle trekkes frem som trivselsfremmende i *Jeg trives*. Denne type voksenrolle, en varm og grensesettende voksen, er beskrevet av Ertesvåg og

SAMARBEID PÅ TVERS OG PÅ LANGS AV KOMMUNEGRENSER



En arbeidsgruppe med bred sammensetning har laget planen *Jeg trives*.

Pedagogiske ledere i barnehagene, oppvekst- og kultursjef i Lindesnes kommune, Lena Wilhelmsen, Line H. Hjellup fra Kompetansesenter Sør og Mette B. Cyvin fra Statped har samarbeidet om prosjektet siden høsten 2015. Resultatet, *Jeg trives*, er nå presentert for alle ansatte i barnehagene i de fem kommunene.

Kompetansesenter Sør betjener kommunene, Audnedal, Marnardal, Lindesnes, Hægebostad og Åseral med blant annet pedagogisk-psykologisk tjeneste og kompetanse- og systemutvikling for barnehagene og skolene. Tidlig innsats, tilpasset opplæring og systemisk arbeid er definert som hovedsatsingsområder for senteret. Forskningsbasert kunnskap og nærhet til kompetanse- og forskningsmiljøer er en viktig del av Kompetansesenter Sørs strategi for kvalitetssikring av oppvekstsektorens utviklingsarbeid i regionen.

Roland (3). En autoritativ voksenrolle kan forebygge negativ atferd og forsterke positiv atferd, noe som er sentralt for å skape et læringsmiljø med trivsel og gode vekstvilkår for alle barn. Teori, ønsker og praksis er som alle vet, ikke alltid sammenfallende. Tidspress, mange å forholde seg til, gamle inngrodde vaner og mønstre kan være begrensende. Å omsette teoretiske modeller og ideer i praksis, kan være utfordrende.

Kapasitetsbygging er ifølge Stoll mfl. (4) helt avgjørende for å fremme barns trivsel og utvikling. Med kapasitet tenker forfatterne på de ansattes ferdigheter, kunnskaper, holdninger og verdier, motivasjon for læring og utvikling, organisasjonskultur og betingelser samt en støttende infrastruktur. Utviklingsarbeidet rundt planen *Jeg trives* er et godt eksempel på slik kapasitetsbygging.

Arbeidet med å sette ideene fra *Jeg trives* ut i praksis krever en systematisk implementering. Hva gjør de voksne helt konkret for å skape trivsel og et godt læringsmiljø? De voksne utfordres til å snu blikket mot seg selv og stille spørsmålet: Hva gjør jeg for å skape et trygt og godt miljø for barna?

Implementeringen er i gang

Barnehagebasert kompetanseutvikling er førende i implementeringen av *Jeg trives*. Barnehagene treffes i lærende nettverk (barnehageutviklingsnettverk) sammen med barnehageeier, eksterne kompetansemiljøer og Kompetansesenter Sør, og utvikles som en lærende organisasjon. Barnehageutviklingsnettverkene organiseres som dialogkonferanser. Det innebærer at alle barnehagene forbereder seg på relevante temaer og problemstillinger i forkant av konferansene. De får tilfang av forskningsbasert kunnskap samt refleksjon over egen praksis og erfaringsdeling på

tvers av barnehagene i regionen. De lærende nettverkene legger opp til egenaktivitet i barnehagene, både i for- og etterkant av dialogkonferansene. Målet er å aktivisere og ansvarliggjøre alle i eget utviklingsarbeid og egen kompetanseheving. Forskning fra skolesektoren er tydelig på at enkeltlæreres kompetanseheving har liten effekt for elevenes læring. Det er først når skolene settes i stand til å drive kollektiv kompetanseheving at effekten på elevenes læring blir tydelig. Vi antar at dette er gyldig kunnskap også i barnehagene. Med organiseringen i nettverk vil kunnskap og kompetanse forvaltes i miljøene som deltar, slik at barnehagene utvikles som lærende organisasjoner. Dette er i tråd med intensjonene og føringene i strategien Kompetanse for fremtidens barnehage (5). Der står det blant annet:

Et kjennetegn ved en lærende organisasjon er at alle ansatte er engasjert i å skape og dele kunnskap om hvordan de best kan nå organisasjonens mål. I slike organisasjoner stimuleres de ansatte til å se ting på nye måter og kontinuerlig utforske hvordan man kan lære sammen.

Målet med utviklingsarbeidet er å utvikle barnehagens praksis og øke kvaliteten på barnehagens pedagogiske innhold og læringsmiljø. Det er viktig å fokusere på en inkluderende praksis for alle barn, også barn med nedsatt funksjonsevne og sårbare barn på andre måter. Internasjonal forskning har vist at gruppen barn med slike vansker både er mer utsatt for mobbing og krenkelser og har mindre å møte mobbing med (6). ■

REFERANSER

1. Fullan, M. (2014) *Å dra i samme retning. Et skolesystem som virker*. Oslo: Kommuneforlaget
2. Lund, I. (red.) (2015) *Hele barnet, hele løpet; Mobbing i barnehagen*. Forskningsrapport, støttet av: Foreldreutvalget for barnehager FUB, grunnopplæringen FUG, Sørlandet sykehus (A-bup), Universitetet i Agder og Kristiansand kommune.
3. Ertesvåg, S. og Roland, P. (2013) *Ledelse av endringsarbeid i barnehagen*. Oslo: Gyldendal Akademisk
4. Stoll, L., Bolam, R., McMahon, A., Wallace, M. & Thomas, S. (2006) *Professional Learning Communities: A Review of the Literature*. *Journal of Educational Change*, 7 (4), 221-258
5. Kunnskapsdepartementet (2013) *Kompetanse for framtidens barnehage. Strategi for kompetanse og rekruttering 2014–2020*
6. Øksendal, E. (2015) *Behov for mer forskning om mobbing og ekskludering av barn med spesielle opplæringsbehov*. *StatpedMagasinet*, nr 3 – 2015. s. 48-51.

Last ned *Jeg trives* fra hjemmesidene til Kompetansesenter Sør:
www.kompetansesentersor.no/?page_id=143



Julie K. Nilsen,
leder av Kompetansesenter Sør.



Mette B. Cyvin, cand.ed og seniorrådgiver i Statped.